

APPLYING PODCASTS AND TIKTOK VIDEOS IN TEACHING READING COMPREHENSION OF MODERN VIETNAMESE SHORT STORIES FOR GRADE 11 STUDENTS

Nguyen Thi Hien^{*1}, Nguyen Ngoc Chi²,
Pham Minh Chau³

*Corresponding author
Email: hiennt@dhhp.edu.vn

² Email: nguyennngocchi.05hp@gmail.com

³ Email: minhchau342k4@gmail.com

^{1,2,3} Hai Phong University

171 Phan Dang Luu, Phu Lien ward,
Hai Phong City, Vietnam

Received: 05/02/2026

Revised: 25/4/2026

Accepted: 10/5/2026

Published: 20/6/2026

Abstract: The development of literary competence through reading comprehension of modern Vietnamese short stories in grade 11 currently faces multiple barriers, particularly those arising from historical - cultural distance and the limitations of traditional teaching methods. Although digital learning materials are increasingly adopted, most previous studies have tended to exploit individual platforms in isolation, without emphasizing the integrated use of auditory and visual channels in alignment with genre-specific poetics. In the context of digital transformation, the design and implementation of multimodal digital learning materials to optimize students' aesthetic reception has become a necessary direction. This article proposes a framework for designing and organizing instruction that integrates Podcasts and TikTok videos to teach the reading of modern Vietnamese short stories to grade 11 students. Combining theoretical research and pedagogical experimentation, the findings indicate that integrating these two media enables students to decode artistic imagery more effectively, analyze character psychology more deeply, and enhance their ability to produce creative texts. The study goes beyond mere short-term engagement; it establishes a clear pedagogical framework that empowers students to actively interpret artistic representations, bridge aesthetic gaps, and develop competence in multimodal text production within the broader context of educational digital transformation.

Keywords: Podcast, TikTok videos, reading comprehension, Literature grade 11, modern Vietnamese short stories.

VẬN DỤNG PODCAST VÀ VIDEO TIKTOK TRONG DẠY HỌC ĐỌC HIỂU TRUYỆN NGẮN VIỆT NAM HIỆN ĐẠI LỚP 11

Nguyễn Thị Hiền^{*1}, Nguyễn Ngọc Chi²,
Phạm Minh Châu³

* Tác giả liên hệ
Email: hiennt@dhhp.edu.vn

² Email: nguyennngocchi.05hp@gmail.com

³ Email: minhchau342k4@gmail.com

^{1,2,3} Trường Đại học Hải Phòng

171 Phan Đăng Lưu, phường Phù Liễn,
Thành phố Hải Phòng, Việt Nam

Nhận bài: 05/02/2026

Chỉnh sửa xong: 25/4/2026

Chấp nhận đăng: 10/5/2026

Xuất bản: 20/6/2026

Tóm tắt: Phát triển năng lực văn học thông qua đọc hiểu truyện ngắn Việt Nam hiện đại lớp 11 hiện nay gặp nhiều rào cản do khoảng cách lịch sử - văn hóa và sự hạn chế của phương pháp truyền thống. Dù học liệu số ngày càng được ứng dụng rộng rãi, phần lớn các nghiên cứu trước đây vẫn khai thác rời rạc từng nền tảng, chưa chú trọng sự kết hợp đồng bộ giữa kênh thính giác và thị giác gắn với đặc trưng thi pháp thể loại. Trong bối cảnh chuyển đổi số, việc xây dựng và vận dụng học liệu số đa phương thức nhằm tối ưu hóa quá trình tiếp nhận thẩm mỹ của học sinh là một hướng đi cần thiết. Bài viết đề xuất quy trình thiết kế và tổ chức dạy học tích hợp Podcast và Video TikTok trong đọc hiểu truyện ngắn Việt Nam hiện đại lớp 11. Bằng phương pháp nghiên cứu lí thuyết kết hợp thực nghiệm sư phạm, kết quả cho thấy việc kết hợp hai loại hình học liệu này giúp học sinh giải mã hiệu quả hình tượng nghệ thuật, phân tích sâu sắc tâm lí nhân vật và nâng cao khả năng tạo lập văn bản sáng tạo. Nghiên cứu không dừng lại ở việc gia tăng hứng thú nhất thời mà còn định hình một khung thực thi sư phạm tường minh, giúp học sinh chủ động giải mã hình tượng nghệ thuật, rút ngắn khoảng cách thẩm mỹ và phát triển năng lực tạo lập văn bản đa phương thức trong bối cảnh chuyển đổi số giáo dục.

Từ khóa: Podcast, video TikTok, đọc hiểu, Ngữ văn 11, truyện ngắn Việt Nam hiện đại.

1. Đặt vấn đề

Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 môn Ngữ văn đánh dấu bước chuyển quan trọng từ tiếp cận nội dung sang phát triển năng lực, trong đó năng lực ngôn ngữ và năng lực văn học là những mục tiêu then chốt. Đối với thể loại truyện, yêu cầu cần đạt ở giai đoạn định hướng nghề nghiệp đòi hỏi học sinh lớp 11 không chỉ tiếp nhận nội dung cốt truyện, mà còn phải có khả năng giải mã các tín hiệu thẩm mỹ, phân tích sâu sắc tâm lí nhân vật và đánh giá được giá trị tư tưởng của tác phẩm trong bối cảnh lịch sử - văn hóa cụ thể (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018). Trong đó, truyện ngắn Việt Nam hiện đại giai đoạn 1930 - 1945 là mảng nội dung quan trọng nhưng cũng đầy thách thức đối với học sinh do khoảng cách về thời đại và sự hạn chế của các phương thức dạy học truyền thống vốn chủ yếu dựa trên văn bản in đơn thuần.

Trước bối cảnh chuyển đổi số giáo dục, việc ứng dụng các phương tiện đa phương thức (Multimodality) vào dạy học đã trở thành một xu thế nghiên cứu thu hút sự quan tâm mạnh mẽ. Trên thế giới, lí thuyết học tập đa phương thức của Mayer (2009) đã đặt nền móng cho việc kết hợp các kênh cảm quan khác nhau nhằm tối ưu hóa quá trình nhận thức của người học. Khai thác xu hướng này, Hammer và Giordano (2020) khẳng định định dạng âm thanh số (Podcast) là một công cụ học tập có khả năng hỗ trợ đắc lực cho việc phát triển kĩ năng nghe hiểu, tư duy phân tích và thúc đẩy mức độ tương tác sâu của người học. Ở góc độ thị giác động, Literat (2021) nhìn nhận các nền tảng video ngắn như TikTok như một công cụ đa phương thức mạnh mẽ, có khả năng kích thích tính sáng tạo, tăng cường sự tham gia và chủ động kiến tạo tri thức của giới trẻ trong môi trường giáo dục số. Tại Việt Nam, một số công trình đã bước đầu đề cập đến vai trò của công nghệ thông tin trong việc tạo hứng thú học tập cho học sinh (Võ Thị Ngọc Kiều, 2023) hoặc vận dụng mô hình lớp học đảo ngược để tổ chức hoạt động học (Phạm Thị Giao Liên, 2025). Tuy nhiên, việc khai thác chuyên sâu hệ sinh thái của Podcast và Video TikTok - hai nền tảng số đang chiếm ưu thế trong thói quen tiếp nhận tin tức của thế hệ học sinh đương đại như một loại học liệu số mang tính sự phạm bài bản trong dạy học Ngữ văn vẫn còn là một khoảng trống nghiên cứu. Phần lớn các ứng dụng hiện nay mới chỉ dừng lại ở mức độ minh họa rời rạc, chưa có một quy trình thiết kế và vận dụng hệ thống gắn với đặc trưng thi pháp thể loại truyện ngắn và các chỉ báo hành vi của năng lực văn học.

Xuất phát từ thực tiễn và những đòi hỏi về lí luận nêu trên, nghiên cứu tập trung giải quyết hai câu hỏi cốt lõi: Quy trình thiết kế học liệu số đa phương thức (Podcast - TikTok) cần thực hiện như thế nào để bảo đảm tính khoa học và thẩm mỹ? Việc vận dụng các học liệu này trong dạy học đọc hiểu cần được tổ chức ra sao để phát triển năng lực văn học và hứng thú học tập của học sinh lớp 11? Thông qua thực nghiệm dạy học trên hai tác phẩm tiêu biểu "Vợ nhặt" (Kim Lân) và "Chí Phèo" (Nam Cao), bài báo đề xuất quy trình thiết kế học liệu số đa phương thức phối hợp giữa kênh thính giác (Podcast) và kênh thị giác động (video TikTok), đồng thời xây dựng tiến trình vận dụng các học liệu này trong các giai đoạn của hoạt động đọc hiểu, qua đó đánh giá tính hiệu quả của mô hình đối với việc phát triển năng lực văn học của người học. Kết quả nghiên cứu được kì vọng góp phần cụ thể hóa chiến lược đổi mới phương pháp dạy học Ngữ văn và đề xuất một gợi ý thực hành khả thi cho giáo viên theo định hướng phát triển năng lực trong nhà trường phổ thông.

2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu sử dụng kết hợp nhóm phương pháp hỗn hợp (Mixed methods) bao gồm định tính và định lượng nhằm đảm bảo tính toàn diện, khách quan và độ tin cậy khoa học cao cho các kết luận sự phạm. Tiến trình thực thi được triển khai cụ thể qua các phương pháp thành phần sau:

Phương pháp phân tích nội dung và tài liệu (Content/ Document Analysis): Nghiên cứu tiến hành phân tích các văn bản quy phạm pháp luật, các nghiên cứu về lí thuyết đa phương thức (Multimodality) và đặc trưng thi pháp truyện ngắn hiện đại. Kết quả phân tích là cơ sở để thiết kế quy trình chuyển hóa văn bản sang học liệu số (Podcast và Video TikTok) phù hợp với đặc thù tiếp nhận của học sinh lớp 11.

Phương pháp thực nghiệm (Experimental): Được tổ chức tại Trường Trung học phổ thông Trần Nguyên Hãn (Hải Phòng) trong học kì I năm học 2025 - 2026. Do điều kiện thực tế của nhà trường, nghiên cứu áp dụng thiết kế thực nghiệm nhóm không ngẫu nhiên có kiểm tra trước và sau tác động (Non-equivalent control group design). Đối tượng tham gia gồm lớp 11B12 (lớp thực nghiệm, N1=43) giảng dạy theo mô hình tích hợp Podcast và video TikTok; hai lớp 11B13 (N2=42) và 11B14 (N3=44) làm lớp đối chứng giảng dạy theo phương pháp truyền thống. Các lớp có sự tương đồng về trình độ năng lực văn học đầu vào thông qua kết quả bài kiểm tra trước thực nghiệm (Pre-test). Tiến trình tác động thực nghiệm được

thực hiện đồng bộ theo tiến trình ba giai đoạn (Trước giờ học - Trong giờ học - Sau giờ học).

Dữ liệu nghiên cứu được thu thập theo nguyên tắc tam giác hóa (Triangulation) đa nguồn để kiểm chứng chéo, bao gồm: 1) Kết quả định lượng từ các bài kiểm tra đọc hiểu trước và sau giờ học; 2) Biên bản quan sát có định hướng mức độ tương tác học tập; 3) Tiêu chí phân tích sản phẩm sáng tạo của học sinh; 4) Phiếu khảo sát hứng thú bằng thang đo Likert 5 mức độ và phỏng vấn sâu. Dữ liệu định lượng thu được từ các bài kiểm tra và phiếu khảo sát được mã hóa và xử lý bằng phần mềm phần mềm Microsoft Excel và SPSS (phiên bản 26.0). Để đánh giá sự tiến bộ nội tại của chính lớp thực nghiệm trước và sau khi ứng dụng học liệu số, nghiên cứu áp dụng kiểm định T-test cho các mẫu cặp (Paired-samples t-test). Để so sánh, đối chiếu hiệu quả cốt lõi giữa nhóm thực nghiệm với hai nhóm đối chứng, kiểm định ANOVA một yếu tố (One-way ANOVA) được thực hiện kèm theo kiểm định hậu định Tukey (Tukey's Post-hoc test). Các khác biệt thống kê chỉ được chấp nhận và xem là có ý nghĩa khi giá trị xác suất ý nghĩa $p < 0,05$.

Nghiên cứu tuân thủ nghiêm ngặt các nguyên tắc đạo đức và tính chính danh trong nghiên cứu giáo dục. Tiến trình thực nghiệm và khảo sát được triển khai sau khi nhận được sự chấp thuận về mặt chủ trương từ Ban Giám hiệu cùng sự phối hợp trực tiếp của Tổ chuyên môn và giáo viên bộ môn tại Trường Trung học phổ thông Trần Nguyên Hãn, Thành phố Hải Phòng. Toàn bộ học sinh thuộc các lớp thực nghiệm và đối chứng đều được thông báo rõ ràng về mục đích của bài kiểm tra, khảo sát và tự nguyện, đồng thuận tham gia vào các hoạt động học tập đa phương thức của nghiên cứu. Nghiên cứu cam kết bảo mật tuyệt đối danh tính cá nhân, thông tin riêng tư của học sinh; các dữ liệu thu thập được xử lý dưới dạng mã hóa thống kê và chỉ phục vụ duy nhất cho mục đích phân tích khoa học của bài báo này.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Một số khái niệm

Podcast: Là định dạng âm thanh số được sản xuất theo các tập ngắn, kết hợp giọng nói và hiệu ứng âm thanh nhằm truyền tải nội dung thông tin hoặc giáo dục một cách linh hoạt, dễ tiếp cận (Stanley, 2006). Trong giáo dục, Podcast được xem là công cụ học tập dựa trên âm thanh, hỗ trợ phát triển kỹ năng nghe hiểu, tư duy phân tích và tăng cường mức độ tương tác của người học (Hammer & Giordano, 2020).

Video TikTok: Là dạng video ngắn tích hợp hình

ảnh, âm thanh và các yếu tố tương tác, được Literat (2021) xem như một công cụ đa phương thức có khả năng thúc đẩy sáng tạo và chia sẻ tri thức. Nhờ tính trực quan và lan tỏa cao, video TikTok giúp minh họa nội dung học tập một cách sinh động, góp phần nâng cao hứng thú học tập và khuyến khích người học tham gia tích cực vào quá trình kiến tạo tri thức trong môi trường giáo dục số (Trần Thị Hồng Vân, 2021; Siemens, 2005).

Đọc hiểu truyện ngắn Việt Nam hiện đại: Theo Đỗ Ngọc Thống (2018), đọc hiểu truyện ngắn Việt Nam hiện đại được hiểu là quá trình tiếp nhận, phân tích và cảm thụ văn bản nhằm phát triển năng lực ngôn ngữ, tư duy và phẩm chất nhân văn. Ông xác định năng lực đọc hiểu văn bản văn học bao gồm bốn cấp độ: Tiếp nhận và tái hiện nội dung chính xác; phân tích yếu tố nghệ thuật (tình huống truyện, nhân vật, ngôn ngữ); cảm thụ giá trị nhân văn; vận dụng sáng tạo vào giao tiếp hoặc sản xuất sản phẩm mới. Theo định hướng của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, năng lực văn học trên cơ sở dạy học đọc hiểu được nhấn mạnh ở lớp 11 qua các tác phẩm như “Vợ nhặt” (Kim Lân) và “Chí Phèo” (Nam Cao), tập trung vào giá trị nhân đạo và phê phán xã hội (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018).

Tổng hợp lại, việc vận dụng Podcast và video TikTok trong dạy học đọc hiểu truyện ngắn Việt Nam hiện đại không chỉ đơn thuần là việc sử dụng công cụ kỹ thuật, mà là một quá trình tái thiết kế học liệu dựa trên khung lý thuyết đa phương thức (multimodality) của Mayer (2009). Theo đó, sự kết hợp giữa kênh chữ (văn bản), kênh thanh (Podcast) và kênh hình (video TikTok) giúp học sinh phá vỡ rào cản về khoảng cách thời đại của các tác phẩm truyện ngắn hiện đại, tạo điều kiện để các em chủ động kiến tạo tri thức. Dựa trên các đặc điểm này, nghiên cứu đề xuất quy trình dạy học đọc hiểu truyện ngắn lớp 11 theo mô hình ba giai đoạn (chuẩn bị - tương tác - vận dụng), tập trung sâu vào việc chuyển di tín hiệu thẩm mỹ. Sự gắn kết giữa các khái niệm này đảm bảo cho quy trình đề xuất vừa đáp ứng yêu cầu cần đạt của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, vừa phù hợp với tâm lý tiếp nhận của học sinh thế hệ số hiện nay.

3.2. Quy trình vận dụng Podcast và Video TikTok trong dạy học đọc hiểu truyện ngắn Việt Nam hiện đại lớp 11

Dựa trên lý thuyết đa phương thức (Multimodality) và các giai đoạn tiếp nhận văn học, nghiên cứu đề xuất mô hình tích hợp học liệu số gồm hai thành

phần cốt lõi: Quy trình chuẩn hóa học liệu và tiến trình sư phạm vận dụng. Sự kết hợp này nhằm chuyển hóa văn bản viết thành trải nghiệm đa kênh, giúp học sinh phát triển các thành tố của năng lực văn học theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

3.2.1. Quy trình thiết kế và chuẩn hóa Podcast và Video TikTok văn học

Để đảm bảo tính khoa học và giá trị thẩm mỹ, học liệu số được thiết kế qua bốn bước:

(1) *Lựa chọn ngữ liệu*: Xác định các chi tiết, tình huống truyện tiêu biểu (Ví dụ: Bối cảnh nạn đói trong “Vợ nhặt”, cái chết của nhân vật Chí Phèo...).

(2) *Chuyển thể kịch bản*: Chuyển hóa ngôn ngữ văn bản sang kịch bản âm thanh (Podcast) tập trung vào khơi gợi cảm xúc, và kịch bản hình ảnh (video TikTok) tập trung vào tính trực quan, nhịp điệu nhanh.

(3) *Sản xuất kỹ thuật*: Sử dụng các công cụ biên tập (CapCut, Audacity) để lồng ghép nhạc nền, tiếng động hiện trường nhằm tái hiện không gian lịch sử - văn hóa.

(4) *Thẩm định sư phạm*: Rà soát nội dung đảm bảo bám sát yêu cầu cần đạt của bài học trước khi đưa vào giảng dạy.

3.2.2. Tiến trình vận dụng học liệu số trong dạy học đọc hiểu

Tiến trình được tổ chức theo ba giai đoạn liên thông nhằm tối ưu hóa việc giải mã văn bản:

(1) *Trước giờ học*: Giáo viên chuyển giao Podcast ngắn qua hệ thống học tập (LMS/Zalo). Học sinh lắng nghe để cảm thụ bối cảnh lịch sử - văn hóa. Nhiệm vụ kèm theo là các phiếu học tập ở mức độ tái hiện (xác định nhân vật, cốt truyện). Podcast đóng vai trò khơi gợi cảm xúc, giúp rút ngắn khoảng cách thời đại giữa người đọc và tác phẩm.

(2) *Trong giờ học*: Sử dụng video TikTok như một “văn bản thứ hai” để trực quan hóa các xung đột kịch tính. Giáo viên tổ chức thảo luận dựa trên sự đối sánh giữa văn bản in và hình ảnh số. Việc khai thác các điểm nhìn từ video giúp học sinh phân tích sâu tâm lí nhân vật và các tín hiệu thẩm mỹ đa phương thức.

(3) *Sau giờ học*: Học sinh trực tiếp tham gia sản xuất học liệu số (Podcast/TikTok) để tổng kết bài học hoặc trình bày quan điểm cá nhân. Hoạt động này chuyển hóa học sinh từ người tiếp nhận thụ động thành người kiến tạo tri thức, phát triển năng lực số và năng lực văn học một cách bền vững.

3.3. Hệ thống nhiệm vụ và công cụ đánh giá năng lực văn học của học sinh

3.3.1. Hệ thống nhiệm vụ học tập đa phương thức

Để cụ thể hóa quy trình dạy học ba giai đoạn đã đề xuất, nghiên cứu tiến hành xác lập hệ thống nhiệm vụ học tập thông qua ma trận mức độ nhận thức. Việc thiết kế các nhiệm vụ này dựa trên sự tương thích giữa yêu cầu cần đạt của thể loại truyện ngắn và đặc tính đa phương thức của các học liệu số. Cụ thể, hệ thống nhiệm vụ được phân hóa từ các mức độ nhận biết, thông hiểu đến vận dụng sáng tạo, gắn liền với các thao tác nghe Podcast để chiếm lĩnh tri thức nền và sử dụng TikTok để trực quan hóa giá trị thẩm mỹ của tác phẩm. Ma trận này không chỉ định hướng cho học sinh về lộ trình tự học mà còn giúp giáo viên kiểm soát chất lượng đầu ra của từng giai đoạn (xem Bảng 1).

Ví dụ: Khi dạy đọc hiểu truyện ngắn “Vợ nhặt” (Kim Lân) - Sách giáo khoa Ngữ văn 11, Tập 1, Bộ Kết nối tri thức với cuộc sống, giáo viên đưa ra những nhiệm vụ cụ thể:

**Trước khi học:*

(1) Nghe Podcast “Bối cảnh nạn đói 1945 và thế

Bảng 1: Ma trận nhiệm vụ đọc hiểu truyện ngắn tích hợp Podcast và Video TikTok

Giai đoạn	Mức độ	Mục tiêu	Nhiệm vụ tối thiểu (Podcast/TikTok)	Nhiệm vụ mở rộng (Sáng tạo số)	Sản phẩm gợi ý
Trước khi học	Nhận biết	Kích hoạt tri thức nền về tác giả, bối cảnh lịch sử - văn hóa của truyện ngắn.	Nghe Podcast bối cảnh (3-5 phút); ghi lại 5 từ khóa về thời đại và đề tài tác phẩm.	Tim thêm 01 đoạn âm thanh/tư liệu thực tế liên quan đến bối cảnh truyện.	Nhật kí nghe Podcast/Danh sách từ khóa.
	Thông hiểu	Tóm tắt cốt truyện và xác định tình huống truyện trung tâm.	Nghe Podcast tóm tắt truyện; hoàn thành sơ đồ sự việc chính và xác định các nhân vật chính.	Viết đoạn văn (100 - 150 chữ) lí giải ý nghĩa nhan đề tác phẩm qua Podcast.	Sơ đồ tư duy/ File ghi âm ngắn.

Giai đoạn	Mức độ	Mục tiêu	Nhiệm vụ tối thiểu (Podcast/TikTok)	Nhiệm vụ mở rộng (Sáng tạo số)	Sản phẩm gợi ý
Trong khi học	Thông hiểu	Phân tích diễn biến tâm lí nhân vật và các chi tiết nghệ thuật đặc sắc.	Xem video TikTok “POV” nhân vật; thảo luận về sự thay đổi tâm trạng nhân vật qua các điểm nút.	Đối chiếu Video TikTok với văn bản in để chỉ ra các chi tiết nghệ thuật bị lược bỏ hoặc nhấn mạnh.	Phiếu học tập phân tích nhân vật.
	Vận dụng	Khám phá giá trị nhân đạo, phê phán và thông điệp tư tưởng của tác giả.	Thảo luận nhóm về tư tưởng tác phẩm dựa trên một clip TikTok ngắn tái hiện cảnh cao trào.	So sánh thông điệp của tác phẩm với một truyện ngắn khác cùng đề tài qua sơ đồ đối sánh đa phương thức.	Biên bản thảo luận/Sơ đồ so sánh.
Sau khi học	Vận dụng	Sáng tạo sản phẩm cá nhân và kết nối giá trị tác phẩm với đời sống đương đại.	Viết đoạn văn (200-250 chữ) về bài học rút ra từ tác phẩm và chia sẻ lên nền tảng lớp học.	Thực hiện sản phẩm số: Làm 01 Podcast kể chuyện từ góc nhìn nhân vật hoặc 01 video TikTok về tác phẩm.	Podcast/video TikTok / Sản phẩm sáng tạo số.

giới nhân vật của Kim Lân”; xác định các sự việc chính trong quá trình Tràng đưa người đàn bà về nhà.

(2) Tìm kiếm các hình ảnh/âm thanh tư liệu về nạn đói năm Ất Dậu để đối chiếu với không gian nghệ thuật được tái hiện trong Podcast.

**Trong khi học:*

(1) Xem video TikTok tái hiện “POV: Giọt nước mắt của bà cụ Tứ”; thảo luận về sự chuyển biến tâm lí và vẻ đẹp tình mẫu tử trong hoàn cảnh cận kề cái chết.

(2) Xây dựng kịch bản ngắn (30-60s) cho một đoạn TikTok diễn giải ý nghĩa chi tiết “bữa cơm ngày đói” dưới góc nhìn của nhân vật Tràng.

**Sau khi học:*

(1) Viết đoạn văn nghị luận về giá trị nhân đạo của tác phẩm dựa trên các tư liệu số đã học.

(2) Thực hiện sản phẩm: Thiết kế một Video TikTok “Book review” về *Vợ nhặt* hoặc Podcast tâm sự của nhân vật người vợ nhặt về niềm khao khát hạnh phúc (xem Hình 1).

Hình 1: Mã QR kênh Podcast/video TikTok minh họa tác phẩm

Hệ thống nhiệm vụ và sản phẩm học tập trong ma trận nêu trên thể hiện sự tương hợp chặt chẽ giữa mục tiêu phát triển năng lực văn học với các phương thức biểu đạt đa phương tiện, đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số và dạy học phân hóa trong bối cảnh hiện nay. Thông qua kênh thính giác (Podcast), tri thức nền về bối cảnh lịch sử - văn hóa được học sinh chủ động chiếm lĩnh một cách tự nhiên; các xung đột kịch tính và chiều sâu tâm lí nhân vật vốn trừu tượng được trực quan hóa sinh động qua kênh thị giác động (video TikTok). Cuối cùng, năng lực tạo lập văn bản và tư duy thẩm mĩ của người học được đẩy lên mức cao nhất khi học sinh chuyển hóa từ chủ thể tiếp nhận sang chủ thể sáng tạo, trực tiếp tham gia vào quy trình sản xuất học liệu số dựa trên những giá trị nhân văn đã thấm cảm từ tác phẩm.

3.3.2. Công cụ đánh giá

Hoạt động đánh giá được thực hiện xuyên suốt các giai đoạn trước, trong và sau giờ học, bảo đảm gắn kết chặt chẽ với tiến trình học tập của học sinh. Đánh giá kết hợp giữa quá trình và sản phẩm, thể hiện qua việc theo dõi mức độ tham gia, tương tác của học sinh với học liệu Podcast và phân tích các sản phẩm số được tạo lập trên nền tảng TikTok. Hệ thống tiêu chí đánh giá được thiết kế theo hướng phân hóa, bao gồm các yêu cầu đạt chuẩn áp dụng cho toàn bộ học sinh và các tiêu chí nâng cao nhằm ghi nhận những sản phẩm thể hiện tư duy phản biện, khả năng sáng tạo và năng lực công nghệ.

Bảng 2: Phiếu đánh giá sản phẩm Podcast văn học

Tiêu chí	Mức độ đạt chuẩn (Tối thiểu: 2đ)	Tiêu chí nâng cao (Cộng điểm: 1đ)
Nội dung văn học	Trích dẫn chính xác văn bản gốc; nội dung bám sát giá trị hiện thực/nhân đạo.	Có sự liên hệ so sánh với các tác phẩm cùng đề tài hoặc bối cảnh lịch sử.
Kỹ thuật âm thanh	Tiếng nói rõ ràng, không nhiễu; thời lượng từ 2-5 phút.	Sử dụng nhạc nền và hiệu ứng âm thanh (tiếng quạ, tiếng gió) để tái tạo không gian nghệ thuật.
Tư duy gợi mở	Có ít nhất 01 câu hỏi thảo luận ở cuối Podcast.	Câu hỏi kích thích tư duy bậc cao (đánh giá/vận dụng) hoặc giải quyết tình huống thực tiễn.

Bảng 3: Phiếu đánh giá đồng đăng video TikTok văn học

Tiêu chí	Mô tả đạt chuẩn (Tối thiểu: 2đ)	Tiêu chí nâng cao (Cộng điểm: 1đ)
Trực quan hóa	Tái hiện được một tình huống hoặc biểu cảm nhân vật trọng tâm (Tràng, Chí Phèo).	Sử dụng hiệu ứng màu sắc (đen trắng sang vàng) để thể hiện sự tình ngộ/thay đổi tâm lí.
Tương tác (viral)	Có sử dụng Hashtag đúng quy định (#ChiPheo, #VoNhat).	Lời kêu gọi hành động (CTA) sáng tạo, thu hút được nhiều lượt Duet hoặc thảo luận.
Tính trung thực	Hình ảnh và phục trang phù hợp với bối cảnh lịch sử tác phẩm.	Sáng tạo nhưng không làm biến dạng giá trị hiện thực và nhân đạo của Nam Cao/Kim Lân.

a. *Đánh giá sản phẩm Podcast văn học (Giai đoạn sau giờ học)*

Nghiên cứu sử dụng phiếu đánh giá nhằm đo lường năng lực đọc sâu và khả năng chuyển hóa ngôn ngữ văn bản sang kênh âm thanh của sản phẩm, cụ thể qua Bảng 2.

b. *Đánh giá đồng đăng video TikTok văn học (Giai đoạn trong/sau giờ học)*

Học sinh đánh giá chéo dựa trên khả năng trực quan hóa các “khoảnh khắc đỉnh điểm” của truyện ngắn, minh họa cụ thể qua Bảng 3.

Kết quả thực nghiệm cho thấy, hệ thống đánh giá này đã thúc đẩy 81,4% học sinh cảm thấy hứng thú và chủ động hơn trong học tập. Việc phản hồi kịp thời dựa trên các tiêu chí “Đúng - Đủ - Rõ - Sáng tạo” vừa giúp học sinh hoàn thiện kỹ năng đọc hiểu, vừa góp phần bồi dưỡng năng lực số, đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số giáo dục trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

3.4. Thực nghiệm sư phạm

3.4.1. Mục đích thực nghiệm

Thực nghiệm sư phạm được tiến hành nhằm kiểm chứng tính khả thi và hiệu quả của việc tích hợp Podcast và video TikTok trong dạy học đọc hiểu truyện ngắn Việt Nam hiện đại. Nghiên cứu hướng

tới đánh giá mức độ tác động của phương pháp đối với hứng thú học tập và kết quả đọc hiểu của học sinh, đặc biệt ở các tác phẩm có bối cảnh lịch sử phức tạp như “Vợ nhặt” và “Chí Phèo”.

3.4.2. Tổ chức thực nghiệm

Thực nghiệm được triển khai tại Trường Trung học phổ thông Trần Nguyên Hãn (Hải Phòng) từ ngày 24 tháng 10 năm 2025 đến ngày 28 tháng 11 năm 2025 (5 tuần). Nghiên cứu sử dụng thiết kế nhóm thực nghiệm và đối chứng với sự tham gia của 129 học sinh khối 11:

- Nhóm thực nghiệm (Lớp 11B12 - 43 học sinh): Dạy học theo giáo án tích hợp Podcast và video TikTok. Các tiết học sử dụng video TikTok để khởi động, tạo hứng thú và Podcast để phân tích sâu các yếu tố nghệ thuật, giá trị nhân đạo.

- Nhóm đối chứng (Lớp 11B13 - 46 học sinh và 11B14 - 40 học sinh): Dạy học theo phương pháp truyền thống (giảng giải, thảo luận nhóm dựa trên văn bản in) với thời lượng tương đương.

Sau khi kết thúc các tiết dạy thực nghiệm, tác giả cho học sinh cả hai nhóm thực hiện bài kiểm tra đầu ra (Post-test) với cùng một hệ thống câu hỏi đánh giá năng lực văn học. Toàn bộ dữ liệu định lượng (điểm số, kết quả phiếu hỏi) được xử lý bằng phương pháp thống kê toán học thông qua phần mềm SPSS

26.0 và Microsoft Excel. Dữ liệu được thu thập thông qua hệ thống công cụ đa dạng: Bài kiểm tra đọc hiểu (trước và sau thực nghiệm), phiếu khảo sát mức độ hứng thú (thang Likert 5 mức), quan sát sự phạm và phỏng vấn sâu giáo viên, học sinh (xem Hình 2).

Hình 2: Các mẫu phiếu khảo sát và đề kiểm tra trước và sau thực nghiệm

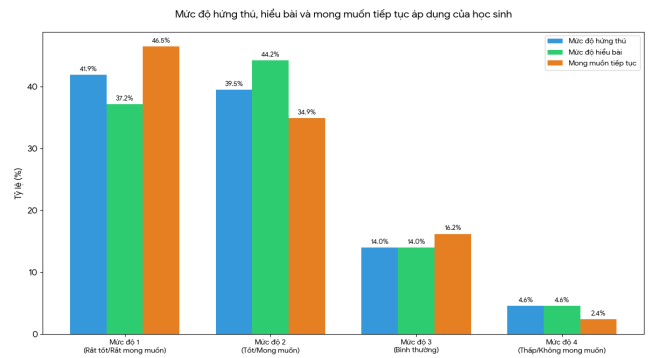
3.4.3. Kết quả thực nghiệm

Sau quá trình triển khai thực nghiệm, nghiên cứu thu được các kết quả cụ thể như sau (xem Bảng 4).

Phân tích đối sánh dữ liệu định lượng tại Bảng 4 cho thấy, về kết quả học tập, trước thực nghiệm, trình độ đọc hiểu của các lớp tương đối đồng đều với tỉ lệ hoàn thành tốt dao động từ 34,8% đến 35,0%. Sau thực nghiệm, nhóm thực nghiệm (11B12) có sự bứt phá rõ rệt với tỉ lệ hoàn thành tốt tăng từ 34,9% lên 53,5% và tỉ lệ chưa hoàn thành giảm mạnh xuống còn 4,6%. Trong khi đó, các lớp đối chứng (11B13, 11B14) chỉ có sự thay đổi nhẹ, tỉ lệ chưa hoàn thành vẫn duy trì ở mức trên 15%.

Về mức độ hứng thú và hiểu bài, khảo sát cho thấy 81,4% học sinh lớp thực nghiệm cảm thấy hứng thú và rất hứng thú với giờ học tích hợp công nghệ số. Đồng thời, 81,4% học sinh tự đánh giá đạt mức hiểu bài từ khá trở lên. Các em cho rằng Podcast và

Video TikTok giúp kiến thức trở nên trực quan, sinh động, dễ tiếp cận hơn so với văn bản in thuần túy. Biểu đồ dưới đây minh họa mức độ hứng thú, hiểu bài và mong muốn tiếp tục ứng dụng Podcast và Video TikTok trong dạy học đọc hiểu truyện ngắn Việt Nam hiện đại của học sinh lớp thực nghiệm (xem Hình 3):

Hình 3: Mức độ hứng thú, hiểu bài và mong muốn tiếp tục ứng dụng Podcast và video TikTok trong dạy học đọc hiểu truyện ngắn Việt Nam hiện đại của học sinh lớp thực nghiệm

Về nhận định chuyên môn, các giáo viên dự giờ đều thống nhất rằng việc tích hợp hai công cụ số này giúp học sinh chủ động chiếm lĩnh tri thức, và chúng đặc biệt có hiệu quả trong việc giúp học sinh thâm nhập vào bối cảnh lịch sử và cảm thụ chiều sâu tâm lí nhân vật. Kết quả này khẳng định tính khả thi và hiệu quả sự phạm của mô hình nghiên cứu trong bối cảnh chuyển đổi số giáo dục hiện nay.

4. Kết luận

Nghiên cứu đã làm rõ cơ sở lí luận và thực tiễn của việc vận dụng Podcast và video TikTok trong

Bảng 4: So sánh kết quả bài kiểm tra đọc hiểu trước và sau thực nghiệm

Thời gian	Lớp	Số học sinh	Hoàn thành tốt		Hoàn thành		Chưa hoàn thành	
			Số lượng	Tỉ lệ (%)	Số lượng	Tỉ lệ (%)	Số lượng	Tỉ lệ (%)
Trước thực nghiệm	11B12 (Thực nghiệm)	43	15	34.9	21	48.8	7	16.3
	11B13 (Đối chứng)	46	16	34.8	22	47.8	8	17.4
	11B14 (Đối chứng)	40	14	35.0	19	47.5	7	17.5
Sau thực nghiệm	11B12 (Thực nghiệm)	43	23	53.5	18	41.9	2	4.6
	11B13 (Đối chứng)	46	17	37.0	22	47.8	7	15.2
	11B14 (Đối chứng)	40	15	37.5	19	47.5	6	15.0

dạy học đọc hiểu truyện ngắn Việt Nam hiện đại lớp 11 theo định hướng phát triển năng lực của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Trên nền tảng tiếp cận lí thuyết đa phương thức, bài viết đã đề xuất quy trình dạy học ba giai đoạn (Trước - Trong - Sau giờ học) gắn với hệ thống nhiệm vụ học tập và công cụ đánh giá phù hợp, nhằm hỗ trợ học sinh tiếp nhận, phân tích và vận dụng giá trị nội dung, nghệ thuật của văn bản văn học trong môi trường học tập số. Kết quả thực nghiệm sư phạm tại Trường Trung học phổ thông Trần Nguyên Hãn cho thấy việc tích hợp Podcast và Video TikTok trong giảng dạy góp phần cải thiện rõ rệt kĩ năng đọc hiểu văn bản văn học của học sinh, thể hiện qua khả năng phân tích tình huống truyện, khám phá tâm lí nhân vật và cảm thụ các giá trị nhân văn của tác phẩm. Đồng thời, hình thức dạy học này cũng làm gia tăng mức độ hứng thú, tính chủ động và sáng tạo của người học, chuyển vai trò của học sinh từ người tiếp nhận thụ động sang chủ

thể kiến tạo tri thức và sản xuất nội dung số.

Điểm mới của nghiên cứu thể hiện ở việc xây dựng một quy trình sư phạm cụ thể, gắn đặc trưng của Podcast và video TikTok với các thành tố của năng lực văn học, qua đó góp phần cụ thể hóa yêu cầu đổi mới phương pháp dạy học Ngữ văn trong bối cảnh chuyển đổi số. Các kết quả thu được có thể được sử dụng như tài liệu tham khảo cho giáo viên phổ thông trong thiết kế bài giảng theo mô hình dạy học kết hợp, đồng thời phục vụ sinh hoạt chuyên môn và bồi dưỡng năng lực số cho giáo viên Ngữ văn. Trong tương lai, hướng nghiên cứu này có thể được mở rộng sang các thể loại văn học khác, triển khai trên quy mô lớn hơn và tiến tới xây dựng kho học liệu số dùng chung nhằm chuẩn hóa và nhân rộng mô hình trong thực tiễn dạy học Ngữ văn ở trường trung học phổ thông.

Tài liệu tham khảo

- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2018). *Chương trình Giáo dục phổ thông môn Ngữ văn* (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018). Hà Nội.
- Bùi Mạnh Hùng (Tổng Chủ biên), Phan Huy Dũng (Chủ biên), Trần Ngọc Hiếu, Đặng Lưu, Trần Hạnh Mai, Hà Văn Minh, Nguyễn Thị Ngọc Minh, Nguyễn Thị Nương, Đỗ Hải Phong, Nguyễn Thị Hồng Vân. (2023). *Sách giáo khoa Ngữ văn 11, tập 1, bộ Kết nối tri thức với cuộc sống*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- Đỗ Ngọc Thống (Chủ biên). (2018). *Dạy học đọc hiểu văn bản Ngữ văn ở trường phổ thông*. NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- Hammer, R. & Giordano, P. J. (2020). Using podcasts to enhance learning in higher education. *Journal of Educational Technology*, 45(3), pp.115-130.
- Literat, I. (2021). TikTok as a tool for youth engagement in digital learning environments. *Social Media & Society*, 7(2), pp.85-94. <https://doi.org/10.1177/20563051211014796>
- Mayer, R. E. (2009). *Multimedia learning (2nd ed.)*. Cambridge University Press.
- Phạm Thị Giao Liên. (2025). Vận dụng mô hình lớp học đảo ngược trong dạy học đọc hiểu văn bản kịch lớp 11. *Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam*, 21(S3), tr.63-68.
- Siemens, G. (2005). Connectivism: A learning theory for the digital age. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 2(1), pp.3-10.
- Stanley, G. (2006). Podcasting: Audio on the move. *ELT Journal*, 60(2), tr.149-151. <https://doi.org/10.1093/elt/cci097>.
- Trần Thị Hồng Vân. (2021). Sử dụng video ngắn trong dạy học Ngữ văn nhằm phát triển năng lực sáng tạo cho học sinh. *Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam*, 17(8), tr.45-50.
- Võ Thị Ngọc Kiều. (2023). Một số vấn đề về dạy học chiến thuật đọc hiểu trong dạy học Ngữ văn ở trường phổ thông. *Tạp chí Giáo dục*, 23 (11), tr.45-52.